

Töötervishoid ja tööohutus väikestel ehitusplatsidel

Ehitamine on riskantne tegevusala: ehitustöödel saab surma ligi 13 töötajat 100 000 kohta, samas kui sektorite keskmine näitaja on viis töötajat 100 000 kohta¹. Ehitustöö põhjustab ka erinevaid terviseprobleeme alates asbestoosist kuni seljavaluni, käte ja käsivarte

vibratsioonisündroomist kuni tsemendipõletusteni. Käesolev teabeleht annab põhilisemaid ehitustööde töötervishoiu ja tööohutuse alaseid nõuandeid. Üksikasjalike suuniste saamiseks on enne töö alustamist soovitatav pöörduda täitevasutuse või muu asjaomase asutuse poole.

Enne töö alustamist ehitusplatsil

Töötervishoiust ja tööohutusest tuleb kinni pidada nii enne ehitamisetappi, ehitamise ajal kui ka pärast tööde lõppu. Töötajate riske ehitusplatsil on odavam ja lihtsam ohjata enne tööde alustamist, näiteks järgmiselt:

- kehtestada põhimõtted masinate ja töövahendite ostmiseks: eelistada näiteks vähem vibratsiooni ja müra tekitavaid tööriistu,
- kehtestada pakkumistes nõuded töötervishoiule ja tööohutusele (minimaalselt riigi õigusaktides ettenähtud nõuded),
- kavandada tööprotsess potentsiaalselt kahjustatavate töötajate arvu minimeerides (näiteks planeerides mürarikkad tööd ajale, mil kohal viibib kõige vähem töötajaid),
- alustada riskide ohjamist enne ehitusplatsile jõudmist (näiteks planeerimise, koolituse, kohapeal instrueerimise ja ehitusplatsi hooldamisega),
- kehtestada kord töötajate tulemuslikuks konsulteerimiseks ja kaasamiseks töötervishoiu ja tööohutuse küsimustesse,
- tagada, et kõik töötajad, sealhulgas juhid, on koolitust saanud ja võimelised täitma tööülesandeid enda või teiste tervist ohustamata.

Töö korraldamine ehitusplatsil

Tööandja peab koostöös projektijuhiga kaitsma töötajate tervist ja tagama ohutuse tööl. Selle saavutamiseks tuleb:

- ennetada kõigi töötajate riske,
- hinnata vältimatuid riske,
- tegeleda riskidega nende tekkimisel,
- võtta töötajate kaitsmiseks kollektiivseid meetmeid,
- muude võimaluste puudumisel võtta individuaalseid meetmeid,

- kehtestada eriolukorras tegutsemise kord,
- teavitada töötajaid tööga kaasnevatest riskidest ja nende piiramiseks vajalikest meetmetest,
- tagada asjakohane koolitus.

Vältimatute riskide hindamise protsessi nimetatakse riskianalüüsiks. Selle käigus tuleb välja selgitada:

- võimalikud ohud (ohutegurid),
- kes võib viga saada ja kui raskelt,
- kahjustuste tekkimise tõenäosus,
- töötajate riskide vältimise või vähendamise meetmed,
- esmajärjekorras võetavad meetmed.

Tuleks kehtestada piiravad meetmed ja kontrollida, et need toimiksid ja vastaksid õigusaktidega kehtestatud nõuetele.

Põhilised ohutegurid ja riskid

Ehitusplatsil võib saada surma, vigastusi või tervisekahjustusi mitmesugustel põhjustel:

- kõrgelt kukkumine,
- liiklusõnnetus,
- elektrilöök,
- kaevetöödel pinnase alla mattumine,
- kukkumatelt esemetelt löögi saamine,
- asbestikiudude sissehingamine,
- selja vigastamine raskeid materjale tõstes,
- kokkupuude ohtlike ainetega,
- valjust mürast tekkinud kuulmiskahjustus.

Töötajate nõustamine

Töötajate nõustamine töötervishoiu ja tööohutuse küsimustes ei ole mitte ainult juriidiline nõue, vaid ka tulemuslik viis tagada, et töötajad suhtuksid töötervishoidu ja tööohutusse ning selle täiustamisse tõsiselt. Töötajaid tuleb nõustada ka enne uue tehnoloogia või toodete kasutuselevõttu.

Lisateave

Käesolev teabeleht on koostatud Euroopa töötervishoiu ja tööohutuse nädala 2004 raames. Teisi teabelehti ja lisateavet ehitustööde kohta võite lugeda aadressilt <http://ew2004.osha.eu.int>, mida uuendatakse ja täiustatakse pidevalt. Teavet EL töötervishoiu ja tööohutuse alaste õigusaktide kohta võib leida aadressilt <http://europe.osha.eu.int/legislation/>.

(¹) Eurostat, Statistics in focus – Population and social conditions, Theme 3 (Tähelepanu all statistika – Elanikkond ja sotsiaalsed tingimused, 3. teema), 16/2001.

Kontroll-leht

Järgnev lühike kontroll-leht sisaldab küsimusi põhiliste ohtude kohta väikestel ehitusplatsidel. Kontroll-lehest võib olla abi ehitusplatsil esinevate ohtude tuvastamisel, kuid see ei asenda täielikku riskianalüüsi; antud küsimustik ei hõlma kõiki ohutegureid².

Ennetusmeetmete kontroll-leht

- ✓ Kas ehitusplatsil leiduvaid ohtlikke aineid kasutatakse ja säilitatakse nõuetekohaselt?
- ✓ Kas tolmuga (nt puidu-, tsemendi-, ränilolm) kokkupuutumise vältimiseks või vähendamiseks võetakse sobivaid kaitsemeetmeid?
- ✓ Kas ehitusplatsil leidub asbesti?
- ✓ Kas kõik ehitusplatsil viibivad isikud kannavad nõueteko haseid kaitsepeakatteid ja -jalatseid?
- ✓ Kas riske saab ohjata ka isikukaitsevahendeid kasutamata?
- ✓ Kas töötajad kasutavad tööle vastavaid isikukaitsevahendeid?
- ✓ Kas kõik tööga seotud masinad ja seadmed (kaasa arvatud isikukaitsevahendid) on CE-tähistusega ja õigesti märgistatud?
- ✓ Kas ehitusplats on taraga ümbritsetud, et kõrvalised isikud sellele ei pääseks?
- ✓ Kas on võetud meetmeid kõrvaliste isikute (näiteks ehitusplatsilt möödujate) kaitsmiseks?
- ✓ Kas kõik töötajad pääsevad ohutult oma töökohale ja saavad seal ohutult töötada? Näiteks kas tellingutele pääseb ohutult?
- ✓ Kas vajalikud sildid on üles pandud (näiteks liikumisteed, volitatud töötajad)?
- ✓ Kas ehitusplats on korras, hästi valgustatud ja hea planeeringuga?
- ✓ Kas töötajate olmetingimused on piisavad?
- ✓ Kas on võetud piisavaid ettevaatusabinõusid (näiteks tulekustutid, pääseteed)?
- ✓ Kas on olemas esmaabivahendid?
- ✓ Kas on välja selgitatud olemasolevad elektriliinid (maa-alused või õhuliinid) ja hangitud vastavad töövahendid?
- ✓ Kas on võetud ettevaatusabinõusid elektrisüsteemide ohutu seisukorra tagamiseks?
- ✓ Kas sõidukeid hoitakse töötajatest eemal?
- ✓ Kas sõidukite, masinate ja seadmete juhtidel on vastav koolitus ja – vajaduse korral – litsents?
- ✓ Kas liikumisteid hoitakse ohutus seisukorras?
- ✓ Kas sõidukitel on piisavalt pööramisruumi?
- ✓ Kas masinate ohutusseadmed (näiteks helisignaaliid, piirded) töötavad?
- ✓ Kas tõsteseadmed on nõuetekohaselt paigaldatud ja pädevate isikute poolt kontrollitud?
- ✓ Kas kõiki töövahendeid ja masinaid hoitakse ohutus seisukorras?
- ✓ Kas tellinguid püstitavad, teiselavad ja võtavad maha pädevad isikud?
- ✓ Kas tellingute seisukorda kontrollitakse regulaarselt ja pärast halbu ilmastikutingimusi (näiteks tugevaid tuuli)?
- ✓ Kas on võetud meetmeid töötajate ja esemete kukkumise vältimiseks?
- ✓ Kas käsitsi teisaldamise vajadus on võimaluse korral kaotatud (näiteks mehhanismide kasutamisega)?
- ✓ Kas kasutatav materjal on võimaluse korral hõlpsasti käideldava suuruse ja kaaluga, et vähendada seljavigastuste ohtu?
- ✓ Kas töötajaid on õpetatud ohutult tõstma?
- ✓ Kas on analüüsitud võimalusi vähendada tööst tulenevaid kätevaevusi (näiteks betoneerimisel, keevitamisel või värvimisel)?
- ✓ Kas on rakendatud kõiki meetmeid müra ja vibratsiooniga kokkupuute vähendamiseks?
- ✓ Kas meditsiiniline järelevalve on (vajadusel) korraldatud?
- ✓ Kas kõigis vajalikes kohtades on kukkumiskaitsevahendid?
- ✓ Kas kergesti purunevad katused ja katuseosad (näiteks katuseaknad) on selgesti märgistatud?
- ✓ Kas avased on kukkumiste vältimiseks kaitstud selgesti märgistatud ja kinnitatud kaantega?
- ✓ Kas tööd saab teha ohutumalt kui redelit kasutades (kasutades näiteks mobiilseid ligipääsuvahendeid)?
- ✓ Kas kaevandid on piisavalt toestatud või siis rajatud nii, et nende kokkuvarisemise oht oleks minimaalne?
- ✓ Kas inimesed ja sõidukid on kaitstud kaevanditesse kukkumise eest?
- ✓ Kas kaevandit kontrollib regulaarselt pädev isik?

(²) Ehitusplatside töötervishoiu ja tööohutuse miinimumnõuete nimekirja vt nõukogu 24. juuni 1992. aasta direktiivist 92/57/EMÜ tööohutuse ja -tervishoiu miinimumnõuete rakendamise kohta ajutistel või liikuvatel ehitusplatsidel.